

Sygn. akt II Ca 1246/14

POSTANOWIENIE

Dnia 16 października 2014 roku

Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział II Cywilny - Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Małgorzata Łoboz

Sędziowie: SO Anna Nowak (sprawozdawca)

SO Krzysztof Wąsik

Protokolant sądowy: Ewelina Haziór

po rozpoznaniu w dniu 7 października 2014 roku w Krakowie

na rozprawie

sprawy z wniosku A. M. (1)

o ustanowienie kuratora spadku

na skutek apelacji wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Rejonowego dla Krakowa - Śródmieścia w Krakowie

z dnia 25 marca 2014 roku, sygnatura akt I Ns 301/13/S

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie i sprawę przekazać Sądowi Rejonowemu dla Krakowa - Śródmieścia w Krakowie do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wnioskodawca A. M. (1) domagał się ustanowienia kuratora spadku po M. S. (1). W uzasadnieniu wskazał, że jest kuratorem absentis dla M. S. (1) syna S.-L. urodzonego w (...) roku. M. S. (1) był współwłaścicielem nieruchomości położonej w K. przy ulicy (...). Podniósł również, że według uzyskanych przez niego informacji z Krajowego Biura Wyborczego w B. możliwe jest, że M. S. (1) zmarł w Argentynie i tam został pochowany. Spadkobiercą po M. M. S. ma być A. M. (2) vel A. H. z d. L., córka żony M. S.. W postępowaniu przedstawiono akt zgodny, który został wystawiony 24 lata po śmierci M. M. S. (1). M. S. (2) zmarł później niż M. S. (1) i został pochowany w P.. Powołał się, że według prawa izraelskiego akt zgonu jest sporządzany na podstawie zaświadczenia zgonu wystawionego przez szpital, w którym zgon nastąpił przy czym jest wystawiane w oparciu o oświadczenie osoby zgłaszającej zgon. W ocenie wnioskodawcy w tym stanie rzeczy nie można uznać, że jest ono wystarczające dla dokładnego ustalenia tożsamości zmarłego tym bardziej, że w postępowaniu spadkowym nie występują i nie występowały w ogóle osoby, które zostały uwidocznione w akcie zgonu, jak osoby uprawnione do jego odbioru. Konkludując wnioskodawca podał, że na obecnym etapie nie sposób ustalić kiedy M. S. (1) zmarł i kto jest jego spadkobiercą jednakże w jego ocenie zważywszy na doświadczenie życiowe mało prawdopodobne a wręcz niemożliwe jest, aby jeszcze żył bowiem gdyby tak było to miałby aktualnie 122 lata.

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Rejonowy oddalił wniosek.

Podstawą rozstrzygnięcia był następujący stan faktyczny.

Nieruchomość objęta księgą wieczystą nr (...) zlokalizowana przy ulicy (...) w K. stanowiła własność M. S. (1). M. S. (1) urodził się (...) w U. jako syn (...) L. S. i (...) L.. Był żonaty z R. L.. Działając przez pełnomocnika w dniu 21 października 1946 roku złożył wniosek o stwierdzenie nabycia spadku po swoim bracie S. S. (2). Pełnomocnictwo to zostało udzielone w Argentynie, gdzie mieszkał. W Sądzie Rejonowym toczyło się postępowanie spadkowe po M. M. S. (1) w sprawie I Ns 407/08/S, w której znajduje się akt zgonu, którego wynika, że zmarł on (...) 1978 roku w P. T. w Izraelu. W Ministerstwie Finansów toczyło się postępowanie z wniosku J. S. jako spadkobiercy S. S. (2), który ubiegał się o odszkodowanie za przedmiotową nieruchomość na podstawie między narodowego układu odszkodowawczego zawartego przez Rząd Polski z Rządem Stanów Zjednoczonych Ameryki w dniu 16 lipca 1960 roku. Roszczenie to zostało rozpoznane negatywnie ze względu na to, że nieruchomość nie została znacjonalizowana, a wnioskodawca nie udowodnił swoich praw do spadku.

Sąd Rejonowy zważył, że wniosek o ustanowienie kuratora spadku nie zasługiwał na uwzględnienie bowiem był przedczesny. Powołując art. 666 § 1 k.p.c. wskazał, że konieczną przesłanką dla ustanowienia kuratora spadku jest wykazanie, że spadkodawca zmarł a wnioskodawca nie uprawdopodobnił roszczenia bowiem nie przedłożył aktu zgonu M. S. (1). Argumentował, że z wprawdzie z aktu małżeństwa M. S. (1) wynika, że urodził się w (...) roku, z czego można wywieść, że nie żyje, lecz stosownie do art. 4 ustawy z dnia 29 września 1986 roku Prawo o aktach stanu cywilnego fakt śmierci M. S. (1) nie może być ustalany na podstawie zasad doświadczenia życiowego. Wskazał, że za akt zgonu M. S. (1) nie może być uznany akt zgonu M. M. S. (1) znajdujący się w aktach sprawy I Ns 407/08/S wobec istniejących rozbieżności co do imion osoby objętej tym aktem a danymi widniejącymi w odpisie z księgi wieczystej i odpisie aktu małżeństwa M. S. (1). Powołując art. 667 § 1 i 2 k.p.c. wskazał, że w celu należytego wykonania obowiązków wynikających z tych przepisów winno być uprzednio ustalone kiedy spadek się otworzył, co nie jest możliwe bez uprzedniego przedłożenia odpisu aktu zgonu lub orzeczenia sądu o stwierdzeniu zgonu lub uznaniu za zmarłego.

Apelację wniósł wnioskodawca zaskarżając postanowienie w całości i domagając się jego uchylenia. Zarzucił mu błędne ustalenie, że M. S. (1) (pomimo, że miałby obecnie 123 lata) może nadal żyć oraz błędną wykładnię przepisów art. 666 § 1 k.p.c. i przepisów ustawy o aktach stanu cywilnego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Apelacja skutkowałą uchyleniem zaskarżonego postanowienia i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania albowiem nie została rozpoznana istota sprawy. Przez pojęcie „nierozpoznania istoty sprawy” w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c. należy rozumieć nierozstrzygnięcie żądań stron, czyli niezafatwienie przedmiotu sporu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 2012 roku, II CZ 141/12, niepubl. (...) LEX nr 1288649). W niniejszej sprawie nie została rozpoznana jej istota ponieważ Sąd Rejonowy błędnie uznał, że z uwagi na brak aktu zgonu M. S. (1) wniosek o ustanowienie kuratora spadku był przedczesny i z tego względu podlegał oddaleniu.

Argument ten w tej konkretnej sprawie jednakże nie może zostać uznany za słuszny. Zgodzić oczywiście należy się z Sądem Rejonowym, że co do zasady fakt śmierci określonej osoby winien być ustalany w oparciu o akty stanu cywilnego. Niemniej jednak zasada ta nie może znaleźć zastosowania w tej sprawie. Zważyć bowiem trzeba, że w sprawie sądowej, w której działając jako kurator absentis M. S. (1) wytoczył powództwo o eksmisję, pozew został przez Sąd Rejonowy odrzucony z uwagi na brak zdolności sądowej M. S. (1) (k. 64 akt I C 1817/12/S). Sąd Rejonowy podejmując takie rozstrzygnięcie odwołał się do zasad doświadczenia życiowego uznając, że M. S. (1) nie żyje albowiem gdyby żył miałby ponad 120 lat. Zażalenie na to postanowienie zostało oddalone przez Sąd Okręgowy w Krakowie postanowieniem z dnia 26 lutego 2014 roku wydanym w sprawie II Cz 484/13. Argumentację zaprezentowaną w tym postanowieniu Sąd Okręgowy podziela w pełnej rozciągłości. Warto jednak przytoczyć stwierdzenie Sądu Okręgowego zawarte w uzasadnieniu tegoż postanowienia a mianowicie, że „gdyby M. S. (1) żył w chwili obecnej, to niewątpliwie nie sposób byłoby nie wiedzieć o tym fakcie, gdyż byłby najdłużej żyjącym mężczyzną w nowożytnej historii ludzkości. Biorąc jednak pod uwagę, że los jego nie jest znany, a także uwzględniając aktualne możliwości medycyny i nauki w zakresie przedłużania życia ludzkiego, domniemanie faktyczne Sądu Rejonowego o śmierci powoda wysnute z daty

jego urodzin, należy uznać za całkowicie uprawnione i logiczne”. Biorąc pod uwagę powyższe stanowisko a także mając na uwadze wzgląd na konieczność podobnego rozstrzygnięcia przez sądy tożsamyh zagadnień, w tym przypadku faktu śmierci M. S. (1), który został przesądzony prawomocnym postanowieniem Sądu Okręgowego stwierdzić trzeba, iż Sąd Rejonowy niezasadnie uznał, że wniosek o ustanowienie kuratora spadku po M. S. (1) jest przedwczesny. W tym konkretnym bowiem wypadku brak aktu zgonu nie uniemożliwił Sądowi Rejonowemu zbadania czy w sprawie zachodzą podstawy do ustanowienia kuratora spadku po M. S. (1). Niezbadanie natomiast kwestii czy w sprawie w ogóle zachodziły podstawy do ustanowienia kuratora spadku stanowi o tym, że Sąd Rejonowy nie rozpoznał istoty sprawy czego konsekwencją jest uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania. Ponownie rozpoznając sprawę Sąd I instancji podejmował będzie z urzędu wszelkie niezbędne czynności do ochrony majątku spadkowego poddanego jego pieczy, nie wyłączając wydania postanowienia o sporządzeniu spisu inwentarza, jeżeli inwentarz ten nie był przedtem spisany a także czynności przewidzianych art. 668 k.p.c. oraz rozważy, czy w sprawie istnieje potrzeba ustanowienia kuratora spadku.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. uchylił zaskarżone postanowienia a sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.